

**IZVJEŠĆE
STRUČNOG POVJERENSTVA
O REAKREDITACIJI
MEDICINSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U MOSTARU**

**Datum posjeta:
18. svibnja 2017.**

Srpanj, 2017.

SADRŽAJ

UVOD	3
KRATKI OPIS VREDNOVANOGA VISOKOG UČILIŠTA	5
ZAKLJUČCI STRUČNOG POVJERENSTVA:.....	6
PREDNOSTI VISOKOG UČILIŠTA	6
NEDOSTACI VISOKOG UČILIŠTA	6
PRIMJERI DOBRE PRAKSE	7
PREPORUKE ZA POBOLJŠANJE KVALITETE.....	7
1. Upravljanje visokim učilištem i osiguravanje kvalitete	7
2. Studijski programi	8
3. Studenti	8
4. Nastavnici	8
5. Znanstvena i stručna djelatnost.....	8
6. Međunarodna suradnja i mobilnost	9
7. Resursi: stručne službe, prostor, oprema i financije	9
DETALJNA ANALIZA NA TEMELJU STANDARDA I KRITERIJA ZA REAKREDITACIJU....	10
1. Upravljanje visokim učilištem i osiguravanje kvalitete.....	10
2. Studijski programi.....	12
3. Studenti.....	14
4. Nastavnici	16
5. Znanstvena i stručna djelatnost	17
6. Međunarodna suradnja i mobilnost	19
7. Resursi: stručne službe, prostor, oprema i financije.....	21

UVOD

Stručno povjerenstvo koje je imenovala Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO) izradilo je ovo izvješće o reakreditaciji Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru na temelju samoanalize visokog učilišta, popratne dokumentacije te posjeta visokom učilištu.

Postupak reakreditacije koji u petogodišnjim ciklusima provodi Agencija za znanost i visoko obrazovanje, javno tijelo koje je punopravni član Europskog registra za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju (*European Quality Assurance Register for Higher Education – EQAR*) i Europske udruge za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju (*European Association for Quality Assurance in Higher Education – ENQA*), prema Zakonu o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju obavezan je za sva visoka učilišta u Republici Hrvatskoj.

Na temelju provedenog postupka reakreditacije u Bosni i Hercegovini, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i športa Hercegovačko-neretvanske županije Bosne i Hercegovine izdalo je 11. lipnja 2015. Sveučilištu u Mostaru Rješenje o institucionalnoj akreditaciji Sveučilišta u Mostaru (URBROJ: 05-03-40-1955-5/15). Također, Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine usvojila je 1. srpnja 2015. Odluku o upisu Sveučilišta u Mostaru u Državni registar akreditiranih visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini (URBROJ: 05-33-1-947-11/14).

Uvažavajući gore navedeni postupak akreditacije i odluku, u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima kojima je regulirano područje visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj te Postupkom reakreditacije visokih učilišta od 16. prosinca 2015. (KLASA: 602-04/14-04/0019; URBROJ: 355-02-04-15-0006), u postupku vanjskog vrednovanja Sveučilišta u Mostaru korišteni su Kriteriji za ocjenu kvalitete visokih učilišta u sastavu sveučilišta od 13. rujna 2013. godine (KLASA: 003-08/13-02/0007; URBROJ: 355-01-13-5).

Stručno povjerenstvo imenuje Akreditacijski savjet Agencije, neovisno stručno tijelo, kako bi provelo neovisno vrednovanje visokog učilišta i njegovih studijskih programa.

Izvješće sadrži:

- kratku analizu prednosti i nedostataka visokog učilišta
- popis uočenih dobrih praksi
- preporuke za poboljšanje kvalitete i prijedloge mjera koje treba provesti u predstojećem razdoblju, kao i
- detaljnu analizu na temelju standarda i kriterija za reakreditaciju.

Članovi Stručnog povjerenstva:

- Doc. dr. sc. Marina Letica Crepulja, predsjednica Povjerenstva, Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Hrvatska,
- Prof. dr. sc. Iztok Takač, Faculty of Health Studies, University of Maribor, Slovenija,

- Izv. prof. dr. sc. Vesna Gabelica Marković, suradnica na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu te Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska,
- Adam Vrbanić, student, Medicinski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska.

U analizi dokumenata, studijskom posjetu i pisanju Izvješća, podršku radu Stručnog povjerenstva pružili su:

- Mr. sc. Sandra Bezjak, koordinatorica, AZVO,
- Viktorija Juriša, pomoćna koordinatorica, AZVO,
- Goran Briški, prevoditelj izvješća, AZVO.

Tijekom posjeta, Stručno je povjerenstvo održalo sastanke s:

- Upravom,
- studentima,
- pročelnicima katedri,
- nastavnicima,
- prodekanom za znanost, prodekanom za međunarodnu suradnju, voditeljem poslijediplomskoga sveučilišnog (doktorskog) studija i voditeljima znanstvenih projekata.

Povjerenstvo je također obišlo knjižnicu, informatičke kabinete, studentsku referadu i predavaonice te prisustvovalo nastavi, tijekom koje je održalo kratak razgovor s prisutnim studentima.

KRATKI OPIS VREDNOVANOGA VISOKOG UČILIŠTA

NAZIV VISOKOG UČILIŠTA: **Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru**

ADRESA: **Kralja Petra Krešimira IV b.b.**

DEKAN: **Prof. dr. sc. Milenko Bevanda**

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA:

- 34 katedre i 9 vijeća predmeta
- Sveučilišna klinička bolnica Mostar (14 klinika, 2 odjela, 5 zavoda i 4 centra)
- Nastavne baze
- 6 znanstvenih laboratorija i 2 centra
- Administracija

STUDIJSKI PROGRAMI:

- Sveučilišni integrirani preddiplomski i diplomski studij **Medicina**
- Sveučilišni poslijediplomski (doktorski) studij **Biomedicina i zdravstvo**

BROJ STUDENATA: **478**

BROJ NASTAVNIKA: **38** (u znanstveno-nastavnim zvanjima) i **85** (asistenti i viši asistenti)

UKUPNI PRORAČUN: 1.375.472 KM

SREDSTVA OSNIVAČA: 546.325,00 KM (39,70 %)

VLASTITA SREDSTVA: 829.147,42 KM (60,30 %)

KRATKI OPIS VREDNOVANOGA VISOKOG UČILIŠTA:

Počeci medicinskog obrazovanja u Mostaru sežu u 1977. godinu, kada je osnovan Medicinski fakultet koji od 1977. do 1992. djeluje kao dio Sveučilišta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, s hrvatsko-srpskim ili srpsko-hrvatskim kao službenim jezikom.

Godine 1992. promijenjeni su ime i službeni jezik; od tog datuma naziv sveučilišta je Sveučilište u Mostaru, s hrvatskim kao službenim jezikom.

Medicinski fakultet u Mostaru utemeljen je 22. travnja 1997. godine, kao tada osma članica Sveučilišta u Mostaru. Nova je zgrada Fakulteta otvorena 2007. godine.

ZAKLJUČCI STRUČNOG POVJERENSTVA:

PREDNOSTI VISOKOG UČILIŠTA

1. Usprkos brojnim i ozbiljnim ograničenjima, Fakultet je jedno od najutjecajnijih visokih učilišta ovog profila i jedini medicinski fakultet u Bosni i Hercegovini koji studijske programe izvodi na hrvatskom jeziku.
2. Fakultet ima jezgru vlastitih, visoko profiliranih znanstvenika s međunarodnim ugledom i respektabilnim brojem publikacija i projekata.
3. Kvaliteta upisanih studenata i visoka stopa prolaznosti tijekom studija.
4. Vrlo dobri odnosi i visoka motiviranost Uprave, nastavnika i studenata koji su posvećeni razvoju Fakulteta kao javne visokoškolske institucije.
5. Izuzetno dobra, suvremena oprema koja omogućuje kvalitetan nastavni i istraživački rad.
6. Unatoč nedostatku formalnih planova i mehanizama praćenja, postoje primjeri dobre prakse u poticanju razvoja mlađih nastavnika i znanstvenika.
7. Postoje dokazi izvrsne, kontinuirane i plodne suradnje sa sličnim institucijama iz Hrvatske i šire u unapređenju nastave, inovacijama i visokokvalitetnim istraživačkim aktivnostima.

NEDOSTACI VISOKOG UČILIŠTA

1. Strateški je plan djelomično razvijen te ne sadrži konkretne godišnje operativne planove i redovite, učinkovite mehanizme praćenja provedbe (politike kvalitete).
2. Sveučilišna klinička bolnica Mostar je pridružena, ali neovisna članica Sveučilišta u Mostaru. Prema kriterijima za reakreditaciju, time je ugrožena održivost Fakulteta u pogledu broja zaposlenog znanstveno-nastavnog osoblja.
3. Vanjski suradnici (gostujući nastavnici) sudjeluju u temeljnoj nastavi te upravljanju i rukovođenju Fakultetom.
4. Znanstvena produktivnost nije ujednačena na razini Fakulteta, kako između pojedinih istraživača, tako i između katedri.
5. Nedostatan uvid u radno opterećenje i raspodjelu radnog opterećenja znanstveno-nastavnog osoblja (klinički, nastavni i istraživački rad na tri fakulteta te izvannastavne aktivnosti).
6. Međunarodne aktivnosti koje bi Fakultetu omogućile djelovanje u međunarodnom okruženju, u početnoj su fazi razvoja.
7. Financijska održivost ovisi o prihodu od školarina, što ugrožava razvoj Fakulteta kao javnog visokog učilišta.

PRIMJERI DOBRE PRAKSE

1. Organiziranje tečajeva Edukacija edukatora kao uvjeta za izbor u znanstveno-nastavna zvanja.
2. Poticanje znanstveno-istraživačkog rada 3-5 mladih istraživača s KSB-a godišnje, koje im daje temelj za izradu doktorske disertacije i objavljivanje rezultata u prestižnim časopisima.
3. Inovacije u studijskim programima: Komunikacijske vještine (igranje uloga, rasprave, itd.), Medicinska etika (longitudinalni kolegij), Histologija i embriologija (vrlo dobri opisi ishoda učenja), Obiteljska medicina (OSKI - objektivno strukturiran klinički ispit), korištenje kabineta kliničkih vještina (opremljenog modelima/lutkama).
4. Nagrada „Filip Čulo“ za najbolji znanstveni rad, koja uključuje i simboličnu novčanu nagradu.
5. Čvrsta i plodna suradnja sa medicinskim fakultetima u Splitu, Rijeci i Zagrebu.
6. Rastući broj inozemnih studenata na ljetnoj praksi.
7. Mali broj studenata na kliničkim vježbama (4-5), što omogućuje njihovu punu uključenost u praktičan rad.
8. Organiziranje 16. međunarodnog euroazijskog kongresa gastroenterologije i kirurgije u Mostaru, kao dobar primjer razvoja dodatnih izvora financiranja.
9. Oslobođanje školarine za 10 najboljih studenata.

PREPORUKE ZA POBOLJŠANJE KVALITETE

1. Upravljanje visokim učilištem i osiguravanje kvalitete

- Razviti strateški plan s konkretnim ciljevima, pokazateljima za praćenje provedbe, godišnjim operativnim planovima, opisom mehanizama praćenja i redovitim (tromjesečnim i godišnjim) izvješćima/analizama provedbe operativnih planova.
- Uključiti sve dionike (studente, nastavnike, alumnije, osnivače, pacijente itd.) u razvoj strateškog plana.
- Potrebno je izraditi jasan dijagram s brojem zaposlenika u svakoj organizacijskoj jedinici (katedre, klinike i klinički zavodi, laboratoriji, centri itd.), uz objašnjenje sastava i funkcije svakog elementa organizacijske strukture.
- Politikom kvalitete trebalo bi osigurati godišnje izvješćivanje o postupcima osiguravanja kvalitete, naročito u pogledu prijedloga za unapređenje studijskih programa, nastavnih i istraživačkih aktivnosti.
- Strateški bi plan trebao sadržavati učinkovite mehanizme za prevladavanje razlika u znanstvenoj produktivnosti između katedri.
- Povećati međunarodnu mobilnost studenata i nastavnika.
- Poboljšati promotivne i istraživačke aktivnosti kako bi se unaprijedila međunarodna vidljivost Fakulteta.

2. Studijski programi

- Razviti mehanizme osiguravanja kvalitete koji bi uključivali učinkovite postupke praćenja i unapređivanja kvalitete studijskih programa, uz moguće inovacije.
- Dionici iz privatnog i javnog sektora, alumni-udruge i organizacije civilnog društva trebali bi biti uključeni u proces unapređivanja studijskih programa.
- Nastaviti s aktivnostima prilagodbe kurikula Zakonu o reguliranim profesijama i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija, kako bi se olakšalo priznavanje stručnih kvalifikacija Fakulteta u Republici Hrvatskoj i drugdje.
- Silabusi svih kolegija trebaju sadržavati odgovarajuće definirane ishode učenja te biti dostupni na mrežnim stranicama Fakulteta i redovito ažurirani.
- Raspodjelom ECTS-a trebalo bi, uz odgovarajuće praćenje, upravljati Povjerenstvo za osiguranje kvalitete.

3. Studenti

- Uvesti sustav savjetovanja i mentoriranja studenata.
- Nadomjestiti praksu anketiranja studenata odjednom za sve prethodno odslušane kolegije (na kraju semestra) praksom anketiranja na kraju ciklusa.
- Poticati studente na veće sudjelovanje u istraživačkim aktivnostima.
- Povećati i unaprijediti kvalitetu kandidata promotivnim aktivnostima koje bi isticale privlačnost studiranja na Fakultetu (osobito za strane studente).
- Poticati i unaprijediti mobilnost studenata.

4. Nastavnici

- Razviti model trajnog zapošljavanja nastavnika, što je od ključne važnosti za održivi razvoj Fakulteta.
- Razviti plan razvoja ljudskih potencijala.
- Razviti učinkovit, transparentan i javno dostupan sustav nagrađivanja izvrsnosti u nastavnom i istraživačkom radu.
- Kroz sustav osiguravanja kvalitete razviti učinkovit sustav praćenja radnog opterećenja nastavnika (klinički, nastavni i istraživački rad na tri fakulteta, kao i izvannastavne aktivnosti).

5. Znanstvena i stručna djelatnost

- Razviti istraživačku strategiju za razdoblje od 5 godina, kao i dokumente o njezinoj provedbi: godišnji plan aktivnosti, izvješće o napretku ili neku drugu vrstu pokazatelja za provedbu strategije.
- Izrađivati godišnje planove objavljivanja (s definiranim ciljevima) za svakog pojedinog znanstvenika te analize planova iz prethodnih godina.
- Poboljšati sustav nagrađivanja izvrsnosti u nastavnom i znanstveno-istraživačkom radu.
- Razviti djelotvorne mehanizme za ujednačavanje znanstvene produktivnosti između katedri. SKB i Uprava Fakulteta trebali bi uspostaviti zajedničko tijelo koje bi razvilo učinkovite mehanizme za poticanje i nagrađivanje znanstveno-istraživačkih

aktivnosti tijekom svakodnevnog kliničkog rada, kao što su opažajna istraživanja, epidemiološka istraživanja itd.

- Gostujući nastavnici ne bi trebali biti uključeni u izračun omjera broja članaka i drugih recenziranih radova po istraživaču i godini te omjera broja radova u domaćim i međunarodnim časopisima, ako njihov znanstveni rad nije vezan uz Sveučilište u Mostaru.

6. Međunarodna suradnja i mobilnost

- Razviti strateški plan međunarodne suradnje.
- Unaprijediti aktivnosti međunarodne promocije Fakulteta kako bi se privukli strani studenti i nastavnici, možda i organiziranjem kraćih kolegija na engleskom jeziku ili kroz ljetnu praksu.
- Povećati sudjelovanje u ERASMUS-u ili drugim međunarodnim programima razmjene.
- Povećati broj znanstvenih i stručnih skupova i događanja u Mostaru, kako bi se privukli inozemni znanstvenici i unaprijedila međunarodna vidljivost Fakulteta.

7. Resursi: stručne službe, prostor, oprema i financije

- Uložiti dodatne napore u traženje drugih izvora financiranja (osim školarina) kojima se ne bi ograničavala autonomija Fakulteta (npr. organiziranje znanstvenih i stručnih skupova i događaja, komercijalizacija aktivnosti, itd.).
- Razviti učinkovite, transparentne mehanizme raspodjele resursa za poboljšanje kvalitete nastavne i istraživačke djelatnosti.
- Nabaviti softver za otkrivanje plagijata (što bi se zbog racionalizacije moglo uvesti na sveučilišnoj razini).
- Promijeniti način na koji se najbolji studenti oslobađaju plaćanja školarine: to bi se trebalo određivati procjenom njihovih rezultata na godišnjoj razini.

DETALJNA ANALIZA NA TEMELJU STANDARDA I KRITERIJA ZA REAKREDITACIJU

1. Upravljanje visokim učilištem i osiguravanje kvalitete

Uprava je vrlo posvećena razvoju obrazovanja i istraživanja na području biomedicine, što je vidljivo po povećanju broja nastavnika i znanstvenika, međunarodnoj suradnji, opremi, projektima i publikacijama, s jasnom vizijom budućeg razvoja. Na sastanku s Povjerenstvom jasno je naglašen identitet Fakulteta kao znanstvene i visokoškolske institucije, no strateški je plan samo dijelom izrađen i ne sadrži detaljne godišnje operativne planove, redovite i učinkovite mehanizme i postupke praćenja koji bi omogućili i osigurali provedbu strateškog i operativnog plana (politika kvalitete). Budući da je Sveučilišna klinička bolnica (SKB) Mostar pridružena Sveučilištu, za potrebe ovog izvješća, osoblje SKB-a smatra se osobljem Fakulteta.

1.1. Uprava Fakulteta istaknula je strateške ciljeve, no dugoročna se strategija uglavnom oslanja na strategiju Sveučilišta, odnosno opći okvir razvojne strategije. Potrebno je stoga razviti strateški plan s konkretnim ciljevima, pokazateljima za praćenje njegove provedbe, godišnjim operativnim planovima, opisom mehanizama praćenja i redovitim (tromjesečnim i godišnjim) izvješćima/analizama provedbe operativnih planova. U to je potrebno uključiti sve dionike (studente, nastavnike, itd.).

1.2. Prema navodima iz Samoanalize, organizacijska struktura je kako slijedi:

Katedre (Statut Sveučilišta, Statut Medicinskog fakulteta članak 7.-12.) temeljni su ustrojbeni oblik nastavnog rada Fakulteta. Na čelu katedre je pročelnik. Na Fakultetu su ustrojene 34 katedre i 9 vijeća predmeta.

Klinike i klinički zavodi (Statut Medicinskog fakulteta čl. 13.-14.) zdravstvene su ustanove ili dijelovi zdravstvenih ustanova u kojima se izvodi klinička nastava. Radom klinike i kliničkih zavoda ravna predstojnik. Klinička nastava izvodi se u Sveučilišnoj kliničkoj bolnici Mostar, kao pridruženoj članici Sveučilišta u Mostaru. U Sveučilišnoj kliničkoj bolnici Mostar (SKB) Mostar ustrojeno je 14 klinika, 2 odjela, 5 zavoda i 4 centra.

Nastavne baze (čl. 15. Statuta Fakulteta) - Nastava dijela ili cijeloga predmeta može se izvoditi u zdravstvenim ustanovama koje imaju kadrovske, prostorne i tehničke mogućnosti. Nastavne baze Medicinskog fakulteta u Mostaru su: Zavod za javno zdravstvo, bolnice i domovi zdravlja s kojima su potpisani ugovori o suradnji. U postojeću organizacijsku strukturu Fakulteta uključeni su znanstveni laboratoriji i dva nova centra.

Fakultet je razvio relativno djelotvornu organizacijsku strukturu i procese (formalizirane u pravnim dokumentima) uzevši u obzir postojeće okolnosti. Budući da je Sveučilišna klinička bolnica (SKB) Mostar pridružena Sveučilištu, za potrebe ovog izvješća, osoblje SKB-a smatra se osobljem Fakulteta, pri čemu je potrebno istaknuti da je dekan jedini zaposlenik Fakulteta u znanstveno-nastavnom zvanju (kumulativni radni odnos zaposlenika Fakulteta i SKB-a). Pročelnici nekoliko temeljnih i kliničkih katedri, ali i neki članovi upravljačke strukture,

gostujući su nastavnici (uglavnom iz Hrvatske), čak i u slučajevima kad postoji lokalni znanstveni i nastavni kadar odgovarajućeg profila i kvalifikacija i kad je dodatni napor takvog osoblja prepoznat i ocijenjen najvišim ocjenama. Ovo je u suprotnosti s tvrdnjama iz Samoanalize o nedostatku znanstveno-nastavnog osoblja kao najvećem problemu, uz financiranje (80 % od školarina). S druge strane, postoje primjeri dobre prakse u kojima vlastito, visoko profilirano osoblje vodi organizacijske jedinice i ima izvrsnu međunarodnu znanstvenu suradnju (Katedra za medicinsku biologiju, Citogenetski laboratorij, Katedra za internu medicinu, Katedra za psihijatriju itd.). U organizacijskoj bi strukturi prioritet trebalo dati vlastitom osoblju koje životno i profesionalno ima veći interes za održivi razvoj i budućnost Fakulteta kao javnog visokog učilišta. Napravljeni su neki početni koraci u isticanju najboljih katedri i klinika. Nažalost, ne postoje mjere kojima bi se poticalo buduće istraživanje i razvoj. Izvrstan, neprocjenjiv doprinos istaknutih gostujućih stručnjaka treba svakako zadržati i koristiti kao poticaj za implementaciju inovativnih kolegija i metoda poučavanja te rast i razvoj vlastitog kadra.

Potrebno je izraditi jasan dijagram s brojem zaposlenika u svakoj organizacijskoj jedinici (katedre, klinike i klinički zavodi, laboratoriji, centri itd.), uz objašnjenje sastava i funkcije svakog elementa organizacijske strukture te angažmana svakog zaposlenika.

1.3. Fakultet je funkcionalno integriran sa Sveučilištem, a aktivnosti Fakulteta uglavnom su usklađene s ciljevima Sveučilišta. Međutim, zbog samo djelomično razvijenog strateškog plana, operativnih planova i mehanizama praćenja, ovaj kriterij nije u potpunosti zadovoljen.

1.4. Fakultet izvodi sljedeće studijske programe: Sveučilišni integrirani (preddiplomski i diplomski) studij medicina, Doktorski studij Biomedicina i zdravstvo i Sveučilišni integrirani (preddiplomski i diplomski) studij dentalne medicine (nije naveden u Samoanalizi koja obuhvaća razdoblje 2010.-2015. te stoga nije uključen u ovo izvješće). Studijski su programi uglavnom u skladu s misijom Fakulteta. Poslijediplomski studij vrednovan je u sklopu TEMPUS projekta vrednovanja osiguravanja kvalitete poslijediplomskih studijskih programa, u kojemu je Sveučilište u Mostaru sudjelovalo od 2011. do 2014. godine. Fakultet je član međunarodne organizacije ORPHEUS (*Organisation for PhD Education in Biomedicine and Health Sciences in the European System*). Postoji prostor za poboljšanje u pogledu poticanja znanstvenog istraživanja i nastave te boljeg definiranja ishoda učenja na svim studijskim programima.

1.5. U Samoanalizi se navodi da se sustav osiguravanja kvalitete Fakulteta temelji na Okvirnom zakonu o visokom obrazovanju, Standardima i smjernicama za osiguravanje kvalitete u Europskom prostoru visokog obrazovanja (ESG), Statutu Sveučilišta u Mostaru i Statutu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Sveučilišni Odbor za osiguranje kvalitete razvio je Priručnik o osiguranju kvalitete, Izjavu o politici osiguranja kvalitete, Strategiju osiguranja kvalitete, Vodič kroz osiguranje kvalitete, itd. Uz to, sustav je definiran i kroz Pravilnik o ustroju i djelovanju sustava za osiguranje kvalitete.

Sustav kvalitete počiva na dobrim temeljima, no politika i postupci kvalitete tek su u početnoj fazi primjene sudeći po dokumentima koji su dostavljeni Povjerenstvu. Fakultet treba osigurati redovito provođenje postupaka osiguravanja kvalitete, s godišnjim izvješćivanjem o ishodima,

sudjelovanju studenata i drugih dionika u tim postupcima, a osobito o prijedlozima za unapređivanje studijskih programa, nastave, znanstveno-istraživačke djelatnosti i drugih aktivnosti definiranih strateškim planom Fakulteta.

1.6. Postoji vrlo dobar sustav praćenja i unapređivanja kvalitete nastave putem studentskih anketa, koji je pozitivno ocijenilo i Europsko udruženje sveučilišta (*European University Association - EUA*) i koji je predložen kao model za druga visoka učilišta u BiH. Uz to, neke organizacijske jedinice razvile su i vlastite, interne studentske ankete koje omogućuju prikupljanje dodatnih podataka o kvaliteti nastave. Potrebno je primjenjivati i druge mehanizme praćenja i unapređivanja kvalitete nastave (izvješća/obraci za samovrednovanje nastavnika, izvješća/obraci za istorazinsko vrednovanje nastavnika - *peer review*, planovi za usavršavanje nastavničkih kompetencija). Primjer dobre prakse je organiziranje tečajeva edukacije edukatora za nastavno osoblje.

1.7. Na Fakultetu postoji jezgra vrlo kvalitetnih znanstvenika, no i nesrazmjer u znanstvenoj produktivnosti između pojedinih jedinica. Kvaliteta istraživačkog rada djelomično se prati i vrednuje. Unapređivanje kvalitete istraživanja uglavnom se temelji na praćenju faktora odjeka i citatnosti. Fakultet bi trebao izrađivati godišnje planove objavljivanja (s definiranim ciljevima) za svakog pojedinog znanstvenika te analize planova iz prethodnih godina. Za svaku je znanstvenu jedinicu potrebno izraditi tablicu s planom istraživanja i objavljivanja, koja bi bila dostupna na mrežnim stranicama Fakulteta, te provoditi analize tih planova. Izvješća o znanstveno-istraživačkoj produktivnosti ne bi trebala uključivati gostujuće znanstvenike čiji znanstveni rad nije vezan uz Sveučilištu u Mostaru, već uz matične institucije (pojedinačni znanstveni doprinos treba odražavati trenutno i primarno zaposlenje autora znanstvenog rada). Primjer je dobre prakse u poticanju znanstvene i istraživačke aktivnosti godišnje obučavanje 3-5 mlađih istraživača zaposlenih na SKB-u, koji provode 2-3 godine na renomiranim institucijama u Hrvatskoj i drugim zemljama, a u tom razdoblju obavljaju znanstvena istraživanja koja bi trebala biti temelj za doktorske disertacije i radove u prestižnim časopisima.

1.8. Fakultet uglavnom primjenjuje etička načela u nastavi, posebno u znanstvenim istraživanjima. Sva istraživanja koja Fakultet provodi trebaju imati suglasnost Etičkog povjerenstva Medicinskog fakulteta. Ova suglasnost osigurava da je predloženo istraživanje u skladu s načelima medicinske etike. Postoje mehanizmi za praćenje neetičnog ponašanja studenata ili nastavnika. Prostora za poboljšanje ima po pitanju boljeg informiranja svih zaposlenika, studenata i drugih dionika o ovim mehanizmima.

2. Studijski programi

Studijski su programi uglavnom usklađeni s Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom po pitanju definiranja ishoda učenja i raspodjele ECTS bodova. Očekuje se da će daljnji razvoj poboljšati usklađivanje s Europskom unijom.

2.1. Fakultet izvodi sljedeće studijske programe: Sveučilišni integrirani (preddiplomski i diplomski) studij medicine, Doktorski studij Biomedicina i zdravstvo i Sveučilišni integrirani (preddiplomski i diplomski) studij dentalne medicine (nije naveden u Samoanalizi koja obuhvaća razdoblje 2010.-2015. te stoga nije uključen u ovo izvješće). Djelomično su implementirani učinkoviti postupci praćenja i unapređivanja studijskih programa. Ti postupci uključuju analizu studentskih anketa, analizu prolaznosti na prvoj godini studija te djelomično implementiran teorijski pristup zasnovan na Bloomovoj taksonomiji znanja, vještina i stavova u vrednovanju ishoda učenja. Fakultet je nedavno razvio mehanizme osiguravanja kvalitete te uspostavio Povjerenstvo za osiguranje kvalitete i Ured za osiguranje kvalitete. Postoji potreba za učinkovitim postupcima praćenja i unapređivanja kvalitete studijskih programa, uz moguće inovacije (longitudinalno kliničko iskustvo, informacije o zakonima i administrativnim postupcima, sustavi zdravstvene zaštite, liderstvo, timski rad i sl.). Dionici iz privatnog i javnog sektora, alumni i organizacije civilnog društva trebali bi biti uključeni u ove procese.

Primjeri su dobre prakse dobro organiziran predmet Komunikacijske vještine, koji uključuje metode kao što su igranje uloga i studija slučaja, Medicinska etika - longitudinalni kolegij kroz cijeli studij od prve do šeste godine te vrlo dobri opisi ishoda učenja (npr. Histologija i embriologija). Postoji dobra suradnja s medicinskim fakultetima iz Hrvatske u praćenju kvalitete studijskih programa. Nedavni sastanak s predstavnicima Hrvatske liječničke komore bio je jedan od koraka u definiranju svih aktivnosti potrebnih za prilagodbu kurikula Zakonu o reguliranim profesijama i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija. Daljnji napor u tom smjeru svakako bi olakšali priznavanje stručnih kvalifikacija Fakulteta u Republici Hrvatskoj i drugdje.

2.2. Upisna politika znatno utječe na materijalne i ljudske resurse Fakulteta te mogućnosti specijalizacije za završene studente. Iako postoji veliki interes za Fakultet, kvota od 60 studenata prilagođena je visokokvalitetnoj provedbi nastavnog procesa, radu u malim grupama te fizičkim i financijskim mogućnostima Fakulteta.

2.3. Upisne su kvote usklađene s veličinom institucije te dostupnosti nastavnih i istraživačkih resursa, stopom prolaznosti studenata i brojem upisanih studenata, kako bi se izbjeglo neodrživo povećanje. Prihodi koji se uglavnom temelje na školarinama te moguća ograničenja u pogledu financiranja predstavljaju prijetnju bilo kakvim promjenama upisnih kriterija.

2.4. Prema navodima iz Samoanalize i pregledom opisa studijskih programa, silabusa, dodataka diplomu, uzorka završnih, diplomskih i doktorskih radova, ispita i sl., može se zaključiti da su ishodi učenja uglavnom definirani na razini studija, modula i kolegija. U neke bi silabuse trebalo uključiti Bloomovu taksonomiju znanja, vještina i stavova u vrednovanju ishoda učenja. Silabusi nekih kolegija nisu dostupni na mrežnim stranicama Fakulteta.

2.5. Provjera znanja tijekom studija uglavnom se temelji na ishodima učenja koji su definirani na razini programa, modula i predmeta. Primjer je dobre prakse tradicija primjene objektivnih strukturiranih kliničkih ispita (OSKI) pri provjeri ishoda učenja, koji se međutim koriste samo na Obiteljskoj medicini; struktura provjere znanja na preddiplomskoj, diplomskoj i

poslijediplomskoj razini ukazuje na dobru praksu korištenja različitih oblika ispitivanja (praktično, pismeno i usmeno).

2.6. Prema dokumentu samoanalize, ECTS bodovi se na kolegijima raspodjeljuju u skladu sa studentskim opterećenjem. Povjerenstvo je primijetilo da se Fakultet u ovome uglavnom oslanja na hrvatski okvir, što je dobra, ali ne i najbolja praksa. Povjerenstvo je također zapazilo da nastavno osoblje nije najbolje upućeno u metode raspodjele ECTS-a. Raspodjelom ECTS-a trebalo bi, uz odgovarajuće praćenje, upravljati Povjerenstvo za osiguranje kvalitete.

2.7. Studijski programi uglavnom su usklađeni s najboljim europskim praksama, ali i Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik BiH, 59/07), koji uključuje glavne odrednice Direktive 2005/36/EC Europskog parlamenta i Vijeća Europske unije.

2.8. Uz klasične metode poučavanja u obliku predavanja, seminara i vježbi, kliničke prakse, konzultacija i drugi oblici nastave također doprinose stjecanju propisanog znanja, vještina i stavova. Neki silabusi nisu dostupni na mrežnim stranicama Fakulteta. Primjeri dobre prakse su ljetna internistička (120 sati) i kirurška praksa (120 sati) na radilištima izvan Medicinskog fakulteta; reorganizacija prve tri godine studija; uvođenje izbornih kolegija kroz sve godine studija; izvrstan kabinet kliničkih vještina koji studenti koriste na Fakultetu zdravstvenih studija; elementi e-učenja koji se primjenjuju na nekim kolegijima; Osnovno održavanje života (*Basic Life Support* - BLS) koje se poučava u skladu sa smjernicama Europskog vijeća za reanimatologiju (*European Resuscitation Council* - ERC).

2.9. Preporuka je unaprijediti pristup relevantnim, suvremenim izvorima znanstvene i stručne literature. Knjižnica je premještena iz podruma zgrade (150m²) na privremenu lokaciju. Omogućen je ograničeni pristup bazama podataka OVID, Springer, Hinari i ARDI. U knjižnici se koristi program za knjižnice METELwin Digital Library.

2.10. Unutar novog kurikulumu uvodi se stažiranje na petoj i šestoj godini studija, nakon položenih ispita iz područja stažiranja. Staž je inkorporiran u nastavu i vrednuje se s 30 ECTS bodova. Kurikulum se približava kurikulumima europskih medicinskih fakulteta u svrhu lakšeg transfera i nastavka školovanja studenata. Tijekom kliničke prakse, studenti se ispituju prema katalogu vještina. Fakultet je uveo ljetnu praksu (vidi: 2.8.).

3. Studenti

Medicinski fakultet njeguje dobru praksu održavanja kontakata s bivšim studentima. Također je pohvalno oslobađanje od plaćanja školarine za najbolje studente na godini, čime se povećava motiviranost studenata za ostvarivanjem boljeg uspjeha te se stvara zdrava i pozitivna

kompetitivnost. Potrebno je poraditi na jačanju atraktivnosti Fakulteta među građanima BiH, a još više stranim studentima, čime bi se povećala i kvaliteta kandidata koji se prijavljuju na Fakultet.

3.1. Studenti se upisuju temeljem prosjeka ocjena iz srednje škole, uz dodatna ispitivanja znanja iz biologije, kemije i fizike (pismeni razredbeni ispit). Znanja iz istih područja važna su za daljnji studij, što pokazuju i analize u izvješću Fakulteta, prema kojima studenti upisani iz gimnazija, s boljim temeljnim znanjem iz navedenih područja, ostvaruju bolje rezultate na razredbenim ispitima, ali i u daljnjem studiju. Ovime se potvrđuje da su upisni kriteriji u skladu s potrebama budućeg studija. Potencijalni problem nastaje pri selekciji stranih studenata, budući da većina njih nije uspjela upisati medicinske fakultete u svojim državama, uz vrlo sličan ili gotovo isti selekcijski postupak, što otvara pitanje kvalitete odabranih stranih studenata. Rješenje je moguće u jačanju strategija za privlačenje stranih studenata.

3.2. Visoko učilište podržava studente u njihovim izvannastavnim aktivnostima (sportska sekcija, BoHeMSA, PULS, itd.), u skladu s financijskim mogućnostima. Fakultetu, međutim, nedostaje inicijative za pokretanje novih aktivnosti - većinu ovih aktivnosti pokrenuli su sami studenti.

3.3. Mentorstvo, savjetovanje studenata, kao i služba za profesionalnu orijentaciju, za sada su samo ideje koje još nisu realizirane. Postoje demonstrature gdje studenti viših godina pomažu studentima nižih godina u svladavanju nastavnog gradiva i kliničkih vještina. U Samoanalizi je spomenuto da u kliničkim obilascima jedan mentor nadzire samo jednog studenta. Studenti su tijekom razgovora s Povjerenstvom naveli upravo suprotno, da su grupe kod kliničkih rotacija prevelike.

3.4. Za provjere znanja koriste se pismeni, praktični i usmeni ispiti te njihove kombinacije. Na kolegiju Obiteljske medicine uveden je OSKI (objektivno strukturiran klinički ispit), kao primjer koji bi trebalo slijediti i na drugim kolegijima (naročito Kirurgiji). U skladu s propisima, studenti mogu odbiti ocjenu. Studenti imaju osjećaj subjektivnog pristupa na usmenim ispitima kod nekih ispitivača te ističu izvlačenje kartica s pitanjima kao primjer dobre prakse u smislu objektivnosti konačne ocjene na kolegiju.

3.5. Fakultet ima udrugu alumniya putem koje se prati zapošljavanje i daljnja karijera diplomiranih doktora medicine. Prikupljaju su i njihovi kontakti (e-mail adrese te brojevi mobilnih telefona).

3.6. Fakultet ima kvalitetne mrežne stranice koje se redovito ažuriraju i putem koje se studenti i šira javnost informiraju o svim događajima vezanima uz rad Fakulteta. Razvijena je i engleska inačica mrežnih stranica.

3.7. Studenti imaju svoje predstavnike na svakoj godini, a studentski predstavnici sudjeluju i u radu Znanstveno-nastavnog vijeća. Studentima je omogućeno izraziti mišljenje te dati prijedloge ili primjedbe putem studentskih anketa. Postoji prostor za poboljšanje u pogledu provedbe i oblika anketa; jedan je od nedostataka što se ankete ispunjavaju za sve prethodno odslušane kolegije na kraju semestra. Povjerenstvo je steklo dojam da je komunikacija između studenata i nastavnika dobra. Identificirani su, doduše, neki problemi u komunikaciji s predavačima iz RH.

3.8. Studenti su većinom upoznati s mjerama koje se poduzimaju na temelju njihovih mišljenja i prijedloga za poboljšanje kvalitete studija.

4. Nastavnici

Postoje dokazi da Visoko učilište zapošljava dovoljan broj kvalificiranih nastavnika kako bi ostvarilo svoje obrazovne i znanstvene ciljeve. Za održivi razvoj studijskih programa i znanstveno-istraživačke djelatnosti, potrebno je povećati broj osoblja u znanstveno-nastavnim zvanjima, angažirati vlastito osoblje u nastavnom procesu, bolje regulirati i pratiti ukupno radno opterećenje nastavnika i osigurati bolju raspodjelu nastavnih i istraživačkih obaveza, kako između nastavnika, tako i između pojedinih organizacijskih jedinica.

4.1. Općenito uzevši, broj nastavnika i znanstvenika u skladu je sa strateškim ciljevima Visokog učilišta. Valja, međutim, napomenuti da je 10-15 nastavnika u znanstveno-nastavnim zvanjima izvanrednog odnosno redovnog profesora blizu dobi umirovljenja. Veliki dio nastave izvode asistenti i viši asistenti koji nisu izabrani u znanstveno-nastavno zvanje. Zahvaljujući porastu broja docenata, Fakultet ima odgovarajući broj nastavnika, a to je strateški najvažniji trend. Nema dostupnih podataka jesu li ključna područja, polja i grane pokrivena dovoljnim brojem kvalificiranih nastavnika. Povjerenstvu je rečeno da bi Fakultet mogao pokriti oko 70% predavanja, seminara i drugih oblika nastave vlastitim osobljem, no ono je obično uključeno manje od toga jer nastavu izvode gostujući profesori, uglavnom iz Hrvatske. Fakultet ima 112 gostujućih nastavnika, uključujući i 12 pročelnika katedri temeljnih i kliničkih predmeta, izvanrednih i redovnih profesora iz RH. Gostujući nastavnici osiguravaju izvrsnu, hvalevrijednu znanstvenu i nastavnu podršku unapređenju studijskih programa, inovacijama u nastavi i razvoju nastavnog i znanstveno-istraživačkog rada, no ne bi trebali u tolikoj mjeri biti uključeni u temeljnu nastavu. Iako je Sveučilišna klinička bolnica Mostar pridružena članica Sveučilišta, ona je neovisna od Fakulteta, a time i od kliničkih istraživanja i kliničke nastave Fakulteta. Od ključne je važnosti za svako visoko učilište imati vlastito znanstveno-nastavno osoblje čiji osobni i profesionalni razvoj ovisi o održivom razvoju institucije.

4.2. Visoko učilište općenito uzevši brine za politiku rasta i razvoja ljudskih potencijala. Ipak, sustav selekcije, napredovanja i razvoja ljudskih potencijala ima manjkavosti. Nedovoljno je dokaza da se nagrađuje istraživačka izvrsnost (npr. smanjenjem opsega nastave, dodjeljivanjem nagrada ili dodatnog radnog prostora, pokrivanjem troškova sudjelovanja na konferencijama, postavljanjem na upravljačke položaje, i sl.). Uprava bi trebala osmisliti plan razvoja ljudskih potencijala, posebno u područjima koja su trenutno nedovoljno razvijena, kao i učinkovit i transparentan sustav nagrađivanja izvrsnosti u nastavnom i znanstveno-istraživačkom radu. Primjer je dobre prakse nedavno uspostavljen plan razvoja ljudskih potencijala naveden pod točkom 1.7. ovoga Izvješća, no njime se obuhvaća samo manji broj mlađih nastavnika/istraživača. U pripremi je uspostava nagrade „Filip Čulo“ za najbolji znanstveni rad, koja će uključivati i novčanu nagradu. Djelatnici SKB-a mogu sudjelovati na konferencijama

samo ako imaju izlaganje ili plakat, no ne postoji jasan sustav raspodjele resursa za tu svrhu, kao niti za procjenu znanstvene kvalitete njihovog rada.

4.3. Omjer upisanih studenata i stalno zaposlenih nastavnika usporediv je s onim renomiranih europskih visokih učilišta. Valja, međutim, napomenuti da je nastavno osoblje Fakulteta zapravo zaposleno na Sveučilišnoj kliničkoj bolnici Mostar, koja je pridružena članica Sveučilišta. Trajno zaposleni nastavnici ključni su za održivi razvoj Fakulteta.

4.4. Svi nastavnici i asistenti koji se izabiru u znanstveno-nastavna zvanja dužni su pohađati pedagošku edukaciju nastavnika (tečaj Edukacija edukatora). Kvaliteta nastave prati se putem studentske ankete, a kompetentnost nastavnika utvrđuje se dodatno prema kriterijima za izbor u znanstveno-nastavna zvanja navedenima u Pravilniku o uvjetima i postupku izbora u zvanja Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, koji je usvojen 2014. godine. Nedostatan je strateški profesionalni razvoj znanstveno-nastavnog osoblja.

4.5. Znanstveno-nastavno osoblje izvodi klinički, nastavni i istraživački rad, a ne postoji sustav za praćenje ukupnog radnog opterećenja nastavnika. Nastavnici su uključeni u nastavne, istraživačke i druge aktivnosti na tri fakulteta (Medicinskom fakultetu, Fakultetu zdravstvenih studija i Farmaceutskom fakultetu) zahvaljujući blagonaklonosti Uprave SKB-a.

4.6. U situaciji gdje se neformalno kombiniraju različite aktivnosti, nema dokaza da vanjske obveze znanstveno-nastavnog osoblja negativno utječu na kvalitetu i učinkovitost njihovog rada na matičnoj instituciji. Ovaj je problem poznat i u Hrvatskoj, gdje se osoblje medicinskih fakulteta mora nositi s poteškoćama izazvanim nedefiniranim sustavom i neravnomjerno raspodijeljenim radnim opterećenjem. Svaki napor Uprave i sustava osiguravanja kvalitete u ovome smjeru bio bi dobrodošao.

5. Znanstvena i stručna djelatnost

Na Fakultetu se provode temeljna, primijenjena i/ili razvojna istraživanja, koja rezultiraju izvornim znanstvenim radom i doprinose razvoju znanju, društva i gospodarstva. Povjerenstvo primjećuje izvjestan nesrazmjer po pitanju kvantitete rezultata znanstveno-istraživačkog rada između pojedinih istraživača i katedri. Kod izračuna omjera članaka i drugih recenziranih radova po istraživaču i godini te omjera radova u domaćim i međunarodnim časopisima, uključiti bi trebalo samo osoblje zaposleno na Fakultetu ili KSB-u, a ne vanjske suradnike / gostujuće istraživače, osim ako njihov znanstveni rad nije vezan uz Sveučilište u Mostaru.

5.1. U Samoanalizi su definirani ključni strateški ciljevi znanstvene i stručne djelatnosti za razdoblje od 2012. do 2017. godine. Tijekom posjeta, Povjerenstvo je dobilo na uvid i dekanov program rada i razvoja Fakulteta za razdoblje 2013.-2017. Ovi dokumenti uključuju misiju, strateške ciljeve, ključne teme/fokuse istraživanja i očekivane ishode. Ostali važni dokumenti

koji se odnose na provedbu strateškog programa, kao što su plan organizacijskog razvoja ili godišnji akcijski plana, nisu dostavljeni. Nisu, također, predočene ni analize ostvarenih ciljeva i izvješća o napretku. Sukladno tome, preporuka je Fakultetu izraditi istraživačku strategiju za razdoblje od 5 godina, kao i dokumente o njezinoj provedbi: godišnji plan aktivnosti, izvješće o napretku ili neku drugu vrstu pokazatelja za provedbu strategije.

5.2. Fakultet ima i predviđa ključne partnere u području znanstveno-istraživačke djelatnosti, što rezultira zajedničkim projektima, jačanjem suradnje i boljim mogućnostima zapošljavanja. Vanjski savjetnici i gostujući profesori uključeni su u aktivnosti planiranja i podrške suradnji s drugim institucijama. Postoji prostor za poboljšanje u smislu širenje suradnje s različitim dionicima.

Primjeri su dobre prakse čvrsta suradnja sa medicinskim fakultetima u Splitu, Rijeci i Zagrebu u području obrazovanja znanstvenih novaka u temeljnim medicinskim znanostima, kako je navedeno pod točkom 1.7.; zajednički međunarodni projekti s Medicinskim fakultetom u Rijeci i Medicinskim fakultetom u Splitu; suradnja s inozemnim institucijama: Medical College of Wisconsin, Tulane University i desecima drugih znanstvenih organizacija; ugovor Citogenetskog laboratorija sa Zavodom zdravstvenog osiguranja (komercijalne djelatnosti).

5.3. Fakultet ima jezgru vlastitih, vrlo kvalitetnih i visoko profiliranih znanstvenika s međunarodnim ugledom i respektabilnim brojem publikacija i projekata. Ovi pojedinci predstavljaju samu srž Fakulteta. Fakultet općenito uzevši ima odgovarajući broj kvalificiranog i stručnog znanstvenog kadra. Neka područja istraživanja, međutim, nisu pokrivena niti se odgovarajuće stimuliraju. Shodno tomu, preporuka je izrađivati godišnje planove objavljivanja (s definiranim ciljevima) za svakog pojedinog znanstvenika te analize planova iz prethodnih godina, kao što je navedeno pod točkom 1.7.

5.4. Fakultet ima zadovoljavajući broj vrlo kvalitetnih radova kojima postiže značajan doprinos u svome znanstvenom području. Povjerenstvo je primijetilo da se znanstveno-istraživačka djelatnost ne stimulira proporcionalno na svim katedrama i organizacijskim jedinicama. SKB i Uprava Fakulteta trebali bi uspostaviti zajedničko tijelo koje bi razvilo učinkovite mehanizme za poticanje znanstveno-istraživačkih aktivnosti tijekom svakodnevnog kliničkog rada, kao što su opazajna istraživanja, epidemiološka istraživanja itd.

5.5. Prema dostavljenim dokumentima, napredovanje temeljeno na izvrsnosti provodi se uglavnom sukladno Pravilniku o dopunskim uvjetima i postupku izbora u znanstveno-nastavna zvanja Fakulteta. Postoji potreba za djelotvornim sustavom nagrađivanja znanstveno-istraživačke izvrsnosti vlastitih istraživača te njihovom postavljanjem na vodeće položaje na razini Fakulteta i njegovih organizacijskih jedinica. Početni su koraci napravljeni osnivanjem zaklade „Filip Čulo“ za najbolji znanstveni rad.

5.6. Fakultet ima odgovarajući broj recenziranih znanstvenih publikacija. Značajan broj znanstvenih radova koji su objavljeni u uglednim časopisima rezultat su međunarodne suradnje nastavnika i vanjskih suradnika. Znanstvena produktivnost nije ujednačena na razini Fakulteta.

Tablice 5.c-1 i 5.c-2 u Samoanalizi prikazuju odgovarajuću primjenu kriterija za pridruženu instituciju. Gostujući profesori ne bi trebali biti uključeni u izračun omjera broja članaka i drugih recenziranih radova po istraživaču i godini te omjera broja radova u domaćim i međunarodnim časopisima, ako njihov znanstveni rad nije vezan uz Sveučilište u Mostaru.

5.7. Fakultet ima zadovoljavajući broj domaćih i međunarodnih projekata zbog nekoliko izvrsnih istraživača. Trenutno se provodi pet nacionalnih znanstveno-istraživačkih projekata uz potporu Federalnog ministarstva obrazovanja i znanosti Bosne i Hercegovine. Isto tako, Povjerenstvu je tijekom posjeta rečeno da je Fakultet suradna institucija na dva IPA projekta s Medicinskim fakultetom u Splitu.

5.8. Fakultet sudjeluje u projektima koji rezultiraju vrijednim nastavnim materijalima u edukaciji studenata i specijalizanata. Vrlo je dobar primjer dobre prakse komercijalizacija dijagnostičkih aktivnosti Citogenetskog laboratorija, tj. ugovor sa Zavodom zdravstvenog osiguranja.

5.9. Najveći dio prihoda dolazi od školarina (prema riječima dekana, oko 80 % od ukupnih prihoda). S obzirom na poteškoće u financiranju na razini cijelog Sveučilišta, Povjerenstvo smatra pohvalnom odluku Uprave da se zadrži ista upisna kvota i optimalni broj studenata, kako bi se osigurala kvaliteta studija.

5.10. Fakultet ustrojava i izvodi doktorski studij Biomedicine i zdravstva iz znanstvenog područja Biomedicine i zdravstva, znanstvenim poljima Temeljne medicinske znanosti, Kliničke medicinske znanosti, Javno zdravstvo i zdravstvena zaštita. Doktorski studij traje tri godine i njegovim se završetkom stječe 180 ECTS bodova. Doktorski studij temelji se na neposrednom znanstveno-istraživačkom radu (disertaciji). Uobičajena je mjera vrednovanja doktorskog rada publiciranje znanstvenih radova. Fakultet ima dovoljan broj kvalificiranih potencijalnih mentora u vlastitom i gostujućem, visoko profiliranom znanstveno-nastavnom kadru. Fakultet je član međunarodne organizacije ORPHEUS (*Organisation for PhD Education in Biomedicine and Health Sciences in the European System*) te nastoji implementirati ORPHEUS-ov sustav standardizacije poslijediplomskog obrazovanja, kolegija, zahtjeva itd. Fakultet je sudjelovao u TEMPUS projektu vrednovanja osiguravanja kvalitete poslijediplomskih studijskih programa, koji je proveden u suradnji s više inozemnih partnera.

6. Međunarodna suradnja i mobilnost

Pravila, postupci i resursi za potporu međunarodnim aktivnostima koji bi Fakultetu omogućavali djelovanje u međunarodnom okruženju, u početnoj su fazi razvoja.

6.1. Omogućena je mobilnost studenata s drugih medicinskih fakulteta u BiH i Hrvatskoj. Mobilnost s drugih visokih učilišta ograničena je činjenicom da se programi izvode na hrvatskom jeziku, visinom školarine i drugim potencijalnim zaprekama (zdravstveno osiguranje,

raspoloživost smještajnih kapaciteta za studente, studentska prehrana, itd.). Primjer je dobre prakse nastojanje da se u okviru programa razmjene privuku studenti iz inozemstva na trotjednu ljetnu praksu u SKB-u, što rezultira kontinuiranim povećanjem broja inozemnih studenata koji dolaze u Mostar.

6.2. Organizacija studijskih programa po modelu turnusne nastave ograničava mogućnosti studenata da dio svog programa dovrše u inozemstvu. S druge strane, povećava se broj studenata koji sudjeluju u programima razmjene i provode ljetnu praksu u inozemstvu.

6.3. U poglavlju 6 Samoanalize navodi se da je petero nastavnika provelo više od mjesec dana na inozemnoj instituciji, od čega četvero više od 6 mjeseci. Tijekom posjeta, Povjerenstvu je rečeno da se mlađe nastavnike, uz podršku Fakulteta, potiče da provedu 2 ili 3 godine na institucijama u RH, čime se osigurava da je mobilnost nastavnika dio institucijske politike unapređenja kvalitete. Nakon povratka, njihovo se iskustvo izravno odražava na unapređenje istraživačkih aktivnosti sa studentima, budući da se oni često uključuju u mentorski rad sa studentima koji pripremaju diplomski rad. Nekoliko je istraživača provelo dio svog poslijedoktorskog usavršavanja na prestižnim sveučilištima ili institutima u inozemstvu. Nažalost, suradnja s europskim institucijama izvan najuže regije trenutno nije razvijena.

6.4. Fakultet je član međunarodne organizacije ORPHEUS. Suradnja s drugim institucijama postoji kroz bilateralne međusveučilišne i međufakultetske sporazume, sudjelovanje u radu akademskih mreža i organizacija, sudjelovanje na stručnim i znanstvenim skupovima te konferencijama iz području unapređenja medicinskog obrazovanja. Fakultet njeguje kontinuiranu i plodnu suradnju s institucijama iz Hrvatske. Povjerenstvo nije dobilo informacije o trenutnom opsegu međunarodnih aktivnosti izvan regije, ali su mu predloženi neki vrlo dobri primjeri, kao što je npr. 16. međunarodni euroazijski kongres gastroenterologije i kirurgije koji je održan u Mostaru, a koji je organizirao dekan Fakulteta. Postoji prostor za poboljšanje u pogledu sudjelovanja u međunarodnim projektima, osiguravanja podrške za sudjelovanje na konferencijama, itd.

6.5. Fakultet ne ulaže dovoljno napora u međunarodnu promociju kako bi privukao strane studente, za što trenutno postoje objektivne prepreke. Mogućnosti studiranja u Mostaru ograničene su time što nema studijskih programa koji se izvode na engleskom jeziku, a ne postoje ni odgovarajući oblici podrške za strane studente.

6.6. Fakultet aktivno privlači istaknute profesore, uglavnom iz Hrvatske, koji značajno doprinose kvaliteti nastave. Razina je provedbe ovoga kriterija niža jer nema drugih izvora financiranja iz kojih bi se plaćao njihov angažman osim od školarina.

6.7. Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru sudjelovao je od 2011.-2014. u TEMPUS projektu vrednovanja osiguravanja kvalitete poslijediplomskih studijskih programa. Povjerenstvo je tijekom posjeta informirano i da Fakultet surađuje na dva IPA projekta s Medicinskim fakultetom u Splitu.

7. Resursi: stručne službe, prostor, oprema i financije

Fakultet osigurava predavaonice, laboratorije, suvremenu opremu i odgovarajući omjer nastavnog i nenastavnog osoblja u svrhu kontinuiteta svojih aktivnosti. Po pitanju financijske održivosti, Fakultet se uglavnom oslanja na prihod od školarina. Nema pokazatelja da se ova sredstva usmjeravaju u poboljšanje kvalitete nastave i istraživanja (novi objekti i oprema, edukacija osoblja, itd.).

7.1. Fakultet osigurava pristup dobro opremljenim predavaonicama, laboratorijima i knjižnicama, suvremenoj informatičkoj opremi i odgovarajućim prostorima za učenje, u skladu s profesionalnim standardima i preduvjetima za kvalitetno iskustvo studiranja. Prostorni resursi usporedivi su s onima renomiranih europskih institucija.

7.2. Omjer nastavnog i nenastavnog osoblja optimalan je i u skladu s profesionalnim standardima i preduvjetima za kvalitetno iskustvo studiranja.

7.3. Fakultet potiče nenastavno osoblje na profesionalno usavršavanje. Vrlo je dobar primjer dobre prakse podrška profesionalnom usavršavanju knjižničara kroz Erasmus+ projekt *Knjižnična mreža podrške: Modernizacija knjižnica u zemljama zapadnog Balkana (Library Network Support Services - LNSS: Modernising libraries in Western Balkans)* tijekom 2015. Usavršavanje nenastavnog osoblja potiče se kroz seminare i druge oblike edukacija usmjerenih na profesionalni razvoj (računovodstvo, knjižničarstvo, javna nabava, radni odnosi itd.).

7.4. Kao što je navedeno u Samoanalizi, broj laboratorija je primjeren. Kvaliteta raspoložive opreme i relevantnih protokola za njezino korištenje ocijenjena je s 3 ili 4. Tijekom obilaska laboratorija, Povjerenstvo je steklo dojam da su te ocjene odgovarajuće, ali i da su provedena određena poboljšanja.

7.5. Visoko učilište osigurava suvremenu opremu, tehnologiju i tehničku podršku za nastavne i znanstvene aktivnosti, što se uglavnom koristi u skladu s misijom.

7.6. Zbog planirane obnove Fakulteta, knjižnica je preseljena iz podruma zgrade Fakulteta (150m²) na privremenu lokaciju. Dio opreme se zbog toga ne koristi, što privremeno ograničava podršku učenju. Ograničen je i pristup knjižničnoj građi, budući da je radno vrijeme knjižnice od 8:30 do 15:00, od ponedjeljka do petka, te zbog toga što studenti imaju dodatne troškove za njezino korištenje. Broj primjeraka obvezne literature za neke kolegije još uvijek je nedostatan, budući da ne zadovoljava potrebnih 20 % od broja predviđenih studenata na kolegiju.

7.7. Financijska održivost temelji se mahom na prihodima od školarina (oko 80 % od ukupnih prihoda). Uzevši u obzir da su plaće u BiH u prosjeku prilično niske, visina je školarina nedvojbeno veliko financijsko opterećenje za obitelji studenata. Školarine su vjerojatno i razlog

zbog kojeg mnogi kvalitetni i vrijedni mladi ljudi ne upisuju studij. Prema riječima dekana, želja je Uprave na studij upisivati najbolje kandidate (a ne samo one koji ga mogu priuštiti), pa je primjer dobre prakse oslobađanje od školarina za 10 najboljih studenata. U Samoanalizi su navedeni podaci vezani uz raspodjelu sredstava od tržišnih prihoda, koji čine 60,30 % ukupnih prihoda. Raspodjela sredstava iz proračuna nije prikazana. Nema pokazatelja da se ova sredstva usmjeravaju u poboljšanje kvalitete nastavnih i istraživačkih djelatnosti.

7.8. Fakultet ima ograničena vlastita sredstva koja bi se koristila za podizanje kvalitete nastavne i znanstvene djelatnosti. Tijekom posjeta, Povjerenstvo je informirano da postoji kontinuirana potpora Republike Hrvatske, uz nekoliko inicijativa i drugih aktivnosti za prikupljanje donacija iz Hrvatske. Fakultet bi trebao razvijati mogućnosti ostvarivanja vlastitih prihoda te osigurati druge izvore financiranja (npr. organiziranjem znanstvenih i stručnih skupova i događanja, komercijalizacijom promotivnih i edukacijskih aktivnosti u području javnog zdravstva, komercijalizacijom dijagnostičkih postupaka i ekspertize, itd.).